

Bài 4 RUỘNG BẬC THANG Ở SA PA

I MỤC TIÊU

Giúp HS:

- 1. Phát triển kỹ năng đọc** thông qua việc đọc đúng, rõ ràng một VB thông tin ngắn và đơn giản, có yếu tố miêu tả; hiểu và trả lời đúng các câu hỏi có liên quan đến VB; quan sát, nhận biết được các chi tiết trong tranh và suy luận từ tranh được quan sát.
- 2. Phát triển kỹ năng nói và nghe** thông qua trao đổi về nội dung của VB và nội dung được thể hiện trong tranh.
- 3. Phát triển phẩm chất và năng lực chung:** tình yêu đối với vẻ đẹp của quê hương, đất nước; khả năng làm việc nhóm; khả năng nhận ra những vấn đề đơn giản và đặt câu hỏi.

II CHUẨN BỊ

1. Kiến thức ngữ văn

- GV nắm được đặc điểm VB thông tin (không có yếu tố hư cấu, có mục đích chính là cung cấp thông tin) và nội dung của VB *Ruộng bậc thang ở Sa Pa*.
- GV nắm được nghĩa của các từ ngữ khó trong VB (*ruộng bậc thang, khổng lồ, bất tận, ngọt ngào, cần mẫn*) và cách giải thích nghĩa của những từ ngữ này.

2. Kiến thức đời sống

GV có một số hiểu biết về địa lí và văn hoá có liên quan:

- *Sa Pa* là một huyện của tỉnh Lào Cai. Thị trấn của huyện có tên Sa Pa, nằm ở địa hình cao (khoảng 1500 m so với mặt nước biển). Do vậy, khí hậu nơi đây luôn mát mẻ, dễ chịu ngay cả vào mùa hè. Sa Pa là nơi có nhiều cảnh quan đẹp, thu hút nhiều khách du lịch. Một trong những cảnh đẹp tiêu biểu, quyến rũ của Sa Pa là các khu ruộng bậc thang vào mùa lúa chín.
- *Ruộng bậc thang* là các vạt ruộng lúa nước nằm kế tiếp nhau từ thấp lên cao trên sườn núi ở những vùng núi cao (không chỉ có ở Việt Nam mà có cả những nơi khác trên thế giới). Người dân cư trú ở những nơi này đã chọn những sườn đồi, núi có đất đai màu mỡ để tạo thành những vạt ruộng bằng phẳng, canh tác lúa nước. Nước được dẫn từ trên đỉnh núi xuống các vạt ruộng phía dưới.

- Việt Nam có 54 dân tộc anh em trong đó dân tộc Kinh có số lượng người đông nhất chiếm đa số, còn các dân tộc khác, do số lượng người ít hơn, được gọi là *dân tộc thiểu số*. Các dân tộc thiểu số thường sống ở vùng núi cao như Tây Bắc, Tây Nguyên,... Ở vùng cao phía bắc Việt Nam có các dân tộc thiểu số có số lượng người tương đối đông như Mường, Tày, Nùng, Thái, H'mông, Dao, Hà Nhi,...

3. Phương tiện dạy học

Tranh minh họa có trong SHS được phóng to hoặc máy tính có phần mềm phù hợp, máy chiếu, màn hình, bảng thông minh.

III HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC

TIẾT 1

1. Ôn và khởi động

- Ôn: HS nhắc lại tên bài học trước và nói về một số điều thú vị mà HS học được từ bài học đó.
- Khởi động:
 - + GV yêu cầu HS quan sát tranh và trao đổi nhóm để trả lời các câu hỏi. (a. *Hình ảnh nào trong tranh khiến em chú ý nhất?* b. *Em có thích cảnh vật trong tranh không? Vì sao?*)
 - + Một số (2 – 3) HS trả lời câu hỏi. Các HS khác có thể bổ sung nếu câu trả lời của các bạn chưa đầy đủ hoặc có câu trả lời khác.
 - + GV có thể có thêm những gợi ý để HS thảo luận và trả lời câu hỏi *Em có thích cảnh vật trong tranh không? Vì sao?* Thích những người dân tộc vì họ mặc những bộ quần áo sặc sỡ, đẹp; thích các *thửa ruộng bậc thang* vì các ruộng lúa không bằng phẳng như cánh đồng vùng xuôi mà nằm trên sườn núi, ruộng này xếp cao hơn ruộng kia giống như các bậc thang. Các thửa ruộng lúa chín vàng, rất đẹp).
- GV dẫn vào bài đọc *Ruộng bậc thang ở Sa Pa*: Đất nước Việt Nam có rất nhiều cảnh đẹp. Cảnh mùa lúa chín trên những thửa ruộng bậc thang ở Sa Pa là một trong những cảnh đẹp tiêu biểu ở vùng núi phía Bắc nước ta. Bài *Ruộng bậc thang ở Sa Pa* khiến chúng ta thêm yêu những cảnh đẹp và thêm yêu đất nước.

2. Đọc

- GV đọc mẫu toàn VB.
- HS đọc câu
 - + Một số HS đọc nối tiếp từng câu lần 1. GV hướng dẫn HS đọc một số từ ngữ có thể khó đối với HS (*rực rỡ, H'mông* (GV hướng dẫn HS đọc âm đầu *H'* nhanh và lướt kết hợp ngay với tiếng đi liền *mông*. Không đọc thành hai tiếng tách rời *Hơ mông*).

+ Một số HS đọc nối tiếp từng câu lần 2. GV hướng dẫn HS đọc những câu dài.
(VD: *Nhìn xa, chúng giống như những bậc thang khổng lồ./ Từng bậc./ từng bậc/ như nổi mặt đất với bầu trời.*)

- HS đọc đoạn

+ GV chia VB thành các đoạn (đoạn 1: từ đầu đến *ngạt ngào hương lúa*; đoạn 2: phần còn lại).

+ Một số HS đọc nối tiếp từng đoạn, 2 lượt. GV giải thích nghĩa của một số từ ngữ trong bài (*ruộng bậc thang*: ruộng ở sườn đồi núi, xếp thành từng bậc từ thấp lên cao; *khổng lồ*: rất to; *ngạt ngào*: mùi hương thơm lan rộng, tác động mạnh vào mũi; *bất tận*: không bao giờ kết thúc; *cẩn mẫn*: chăm chỉ, nhẫn nại (làm lụng)).

+ HS đọc đoạn theo nhóm.

- HS và GV đọc toàn VB

+ 1 – 2 HS đọc thành tiếng toàn VB.

+ GV đọc lại toàn VB và chuyển tiếp sang phần trả lời câu hỏi.

TIẾT 2

3. Trả lời câu hỏi

- GV hướng dẫn HS làm việc nhóm để tìm hiểu VB và trả lời các câu hỏi. (a. *Vào mùa lúa chín, Sa Pa có gì đặc biệt?* b. *Ruộng bậc thang có từ bao giờ?* c. *Ai đã tạo nên những khu ruộng bậc thang?*)

- HS làm việc nhóm (có thể đọc to từng câu hỏi), cùng nhau trao đổi về bức tranh minh hoạ và câu trả lời cho từng câu hỏi.

- GV đọc từng câu hỏi và gọi đại diện một số nhóm trình bày câu trả lời của mình. Các nhóm khác nhận xét, đánh giá. GV và HS thống nhất câu trả lời. (a. *Vào mùa lúa chín, đến Sa Pa, khách du lịch có dịp ngắm nhìn vẻ đẹp rực rỡ của những khu ruộng bậc thang*; b. *Ruộng bậc thang có từ hàng trăm năm nay*; c. *Ruộng bậc thang được tạo nên bởi những người H'mông, Dao, Hà Nhì,... sống ở đây.*)

4. Chọn vấn phù hợp thay cho ô vuông

- GV có thể sử dụng máy chiếu hoặc bảng phụ để hướng dẫn HS thực hiện yêu cầu.

- GV nêu nhiệm vụ. HS làm việc nhóm đôi để tìm những vấn phù hợp.

- Một số (2 – 3) HS lên trình bày kết quả trước lớp (có thể điền vào chỗ trống của từ ngữ được ghi trên bảng).

- Một số HS đọc to các từ ngữ. Sau đó cả lớp đọc đồng thanh một số lần.

5. Hát một bài hát về quê hương

- GV cho HS hát một bài hát bất kì.

- GV hướng dẫn HS hát từng đoạn của bài hát.

- Cả lớp cùng hát đồng ca.

6. Củng cố

- GV yêu cầu HS nhắc lại những nội dung đã học. GV tóm tắt lại những nội dung chính.
- HS nêu ý kiến về bài học (hiểu hay chưa hiểu, thích hay không thích, cụ thể ở những nội dung hay hoạt động nào). GV tiếp nhận ý kiến phản hồi của HS về bài học.
- GV nhận xét, khen ngợi, động viên HS.